

Addendum onderzoek omvang en structuur veehouderij in Noord-Brabant

Gé Backus en Angela van der Sanden (Uden, 4 juli 2017)

Connecting Agri & Food is gevraagd de veranderingen in het voorstel van GS aan PS d.d. 13 juni 2017 t.o.v. het voorgenomen beleid door te rekenen en in de vorm van een addendum bij het rapport “Verwachte effecten aanscherping Verordening Natuurbescherming en invoeren Staldering op omvang en structuur veehouderij Noord-Brabant” te rapporteren. De verwachte effecten van vier aanpassingen in het voorgenomen provinciale beleid zijn geïdentificeerd en bepaald, te weten (1) noodzaak tot aanpassing stalsystemen van 2020 naar 2022 verschuiven voor bedrijven die voldoen aan het Besluit Emissiearme Huisvesting (BEH), (2) bij melkvee stalsystemen jonger dan 20 jaar toegestaan in plaats van tot 15 jaar, (3) toepassen emissiereductienormen voor jongvee¹ en (4) Stalderingsloket financiert voor. De effecten zijn bepaald voor omvang en structuur van de veehouderij in 2020, 2022 en 2028, alsook voor de inkomenspositie van de bedrijven die na 2022 doorgaan. De effecten van de afzonderlijke wijzigingen en de eindversie van het maatregelenpakket op de veehouderij worden hierna toegelicht.

A. Stalsystemen moeten uiterlijk 2022 voldoen aan bijlage 2 van Verordening Natuurbescherming

Verschuiven van de noodzakelijke aanpassing van stalsystemen naar 2022 in plaats van 2020, voor locaties die voldoen aan BEH maar niet aan de bijlage 2 van de verordening, heeft in eerste instantie effect op het extra aantal bedrijven dat als gevolg van het maatregelenpakket van november 2016 in de periode 2016-2020 zou stoppen. Door het maatregelenpakket van juni 2017 zullen tussen 2020 en 2022 alleen die bedrijven stoppen die dan niet voldoen aan de eis van 15 dan wel 20 jaar. Het uitstel van twee jaar houdt in dat veel bedrijven besparen op de extra jaarkosten van investeringen in emissiereductie. Deze besparing die voor een gemiddeld bedrijf tot boven de €10.000 kan bedragen is over tien jaren verdisconteerd tegen een jaarlijkse rente van 2%. Dat komt neer op een hoger inkomen variërend van €750 tot €2.500 per jaar. Het percentage bedrijven dat na 2022 doorgaat en hierdoor onder de inkomensgrens van €23.000 komt, neemt door het uitstel af met om en nabij de 1%.

B. Maximum toegestane leeftijd van stalsystemen in de melkveehouderij van 15 naar 20 jaar

Verhogen van de toegestane leeftijd van stalsystemen in de melkveehouderij van 15 naar 20 jaar biedt een deel van de melkveehouders – met name 55-plussers - meer mogelijkheden om na 2022 nog enkele jaren door te gaan. Dit effect - dat medio 2027 is weggeëbd - leidt tot een verschuiving van het aantal stoppers in de periode 2016-2022 naar de periode 2022-2028. In het oorspronkelijke maatregelenpakket varieert het veronderstelde percentage groeiers in de periode 2016-2020 van 5% tot 20% en in de periode 2016-2028 van 10% tot 35%, afhankelijk van de bedrijfsgrootte. Verwacht wordt dat deze percentages rond de 5% hoger worden door het verlengen van de toegestane leeftijd van stalsystemen. Die bedrijven die eventueel verder willen investeren kunnen door deze verlenging vijf jaar langer reserveren, en hoeven dan minder vreemd vermogen aan te trekken voor deze investeringen.

C. Toepassen emissienormen voor jongvee in bijlage 2 van verordening, zoals 13 juni gepubliceerd

De verwachte extra jaarkosten van emissie arme huisvesting van jongvee in de leeftijd van 2,5 tot 24 maanden zijn berekend voor verschillende opties (tussen haakjes het verwachte percentage veehouders dat voor de betreffende optie kiest): het renoveren van de huisvesting van jongvee (50%), een deel van het jongvee op stro huisvesten (5%), een nieuwe jongveestal bouwen (7,5%), minder jongvee aanhouden (7,5%) dan wel jongvee afstoten en hoogdrachtige dieren aankopen (30%). Niet meegenomen is de optie dat melkveehouders met een vrij moderne stal en relatief veel onbenutte latente vergunde ruimte kunnen overwegen het oudere jongvee bij de melkkoeien in de ligboxenstal

te plaatsen, in plaats van fosfaatrechten aankopen en meer melkkoeien te gaan houden. Naast de economische afweging hangt dit ook af van de looplijnen van de dieren in de stal en de inschatting van het risico op overdracht van infecties (met name klauwaandoeningen).

Een deel van de ondernemers zal versneld stoppen als gevolg van het niet willen dan wel kunnen financieren van emissiearme huisvesting van jongvee. Naar verwachting zal 15% van de melkveehouders met minder dan 100 melkkoeien en 10% van de melkveehouders met 100 tot 150 melkkoeien voor geen van deze opties kiezen en besluiten om alsnog in 2022 te stoppen. Dit komt overeen met om en nabij de 100 melkveehouders. Dit aantal is het gecombineerde effect van de verruiming van 15 naar 20 jaar en de opname van emissie-eisen voor jongvee. Opgemerkt wordt dat het hier om bedrijven gaat die eerder stoppen. In 2028 is het aantal bedrijven immers weer gelijk. De extra jaarkosten van emissiearm huisvesten van jongvee variëren voor een Brabants gemiddeld bedrijf van 95 melkkoeien van €3.610 tot €7.785 per bedrijf. De kans dat door het emissiearm huisvesten van jongvee het inkomen onder €23.000 zakt is 6%.

D. Voorfinanciering Staldering

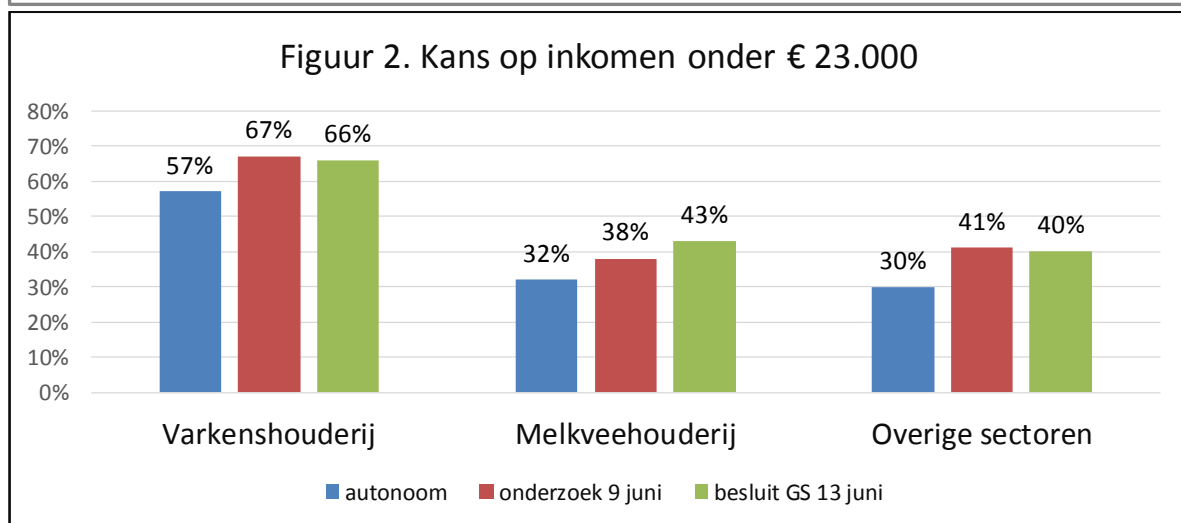
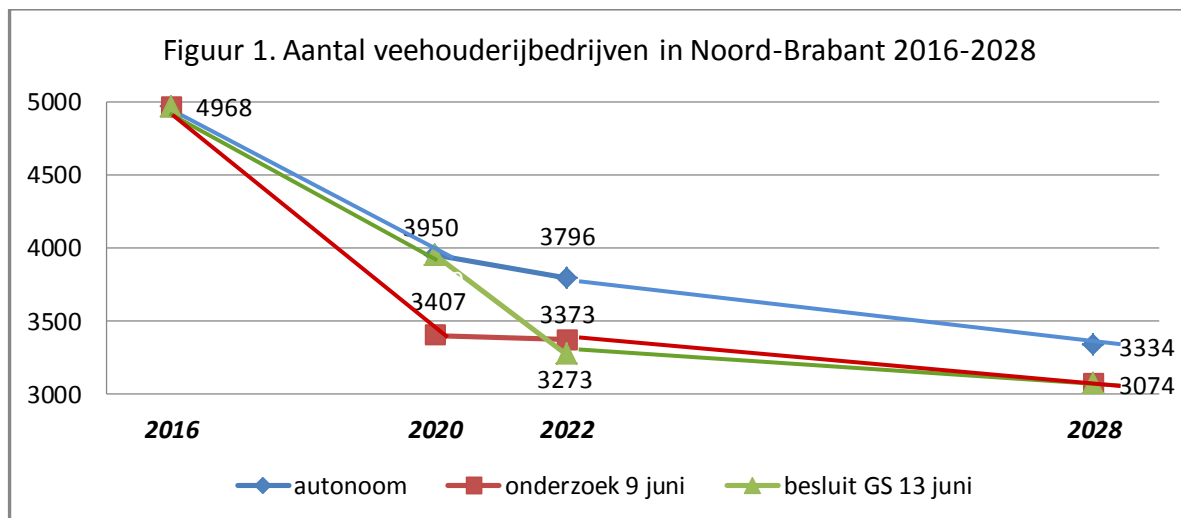
Indien het Stalderingsloket de uitgaven voor aankoop van sloopmeters voorfinanciert is er een belangrijke belemmering weggenomen voor (met name middelgrote) bedrijven om door te groeien. De verwachte afname in het aantal groeiers als gevolg van de noodzakelijke aankoop van sloopmeters wordt voor een derde toegerekend aan de noodzaak van voorfinanciering. De overige twee derde is toe te rekenen aan de negatieve invloed van de uitgaven voor sloopmeters op de rentabiliteit en financiering. Er moet immers nog steeds worden gefinancierd. De belemmering die wordt weggenomen betreft de voorfinanciering. Het nadelig effect op het inkomen blijft en is onveranderd. De nog steeds aanwezige noodzaak tot het uiteindelijk plegen van extra uitgaven zal voor twee derde van deze bedrijven immers nog steeds een rem op uitbreiding op de bestaande locatie betekenen. Staldering op zich zal nog steeds leiden tot een rem op de bedrijfsontwikkeling. Maar het zijwaarts uitbreiden neemt wel af.

Geconcludeerd wordt dat:

1. De voorgenomen aanpassingen naar verwachting geen effect hebben op de omvang van de veestapel. Alleen zal de tijdelijke afname van de varkensstapel in de jaren 2020-2024 zich twee jaren later in 2022 manifesteren.
2. Verschuiven van de noodzaak tot aanpassing van stalsystemen van 2020 naar 2022 leidt er toe dat de versnelde bedrijfsbeëindiging niet in 2020 maar in 2022 inzet. Het betreft 400 bedrijven die anders in 2020 gestopt waren. Daarnaast stoppen er 160 bedrijven als gevolg van de nieuwe emissie-eis voor jongvee, en gaan 60 bedrijven in 2022 toch door als gevolg van de verruiming van 15 naar 20 jaar. Dat zijn samen ruim vijfhonderd bedrijven die in 2022 vergeleken met de autonome ontwikkeling extra stoppen, maar dan wel 2 jaar later (zie figuur 1: "onderzoek 9 juni" en "besluit GS 13 juni"). Deze versoepeling van het voorstel van juni 2017 t.o.v. het voorstel november 2016 heeft een gunstig inkomenseffect op alle veehouderijsectoren. De kans dat het inkomen van bedrijven die na 2022 doorgaan onder de €23.000 komt, wordt 1% kleiner voor alle veehouderijsectoren.
3. Door het verhogen van de maximum toegestane leeftijd van stalsystemen naar 20 jaar hebben melkveehouders - met name 55-plussers - meer mogelijkheden om na 2022 nog door te gaan. In 2022 en de eerste jaren daarna stoppen jaarlijks enkele tientallen melkveehouders minder door het verhogen van deze toegestane leeftijd. Dit effect - dat medio 2027 is weggeëbd - leidt tot een verschuiving van het aantal stoppers in 2016-2022 naar 2022-2028.
4. Voor de melkveehouderij werkt de toepassing van emissiereductienormen voor jongvee sterker door dan de verhoging van de maximum toegestane leeftijd van stalsystemen naar 20 jaar.

Hierdoor neemt het aantal versneld stoppende melkveebedrijven in 2022 met om en nabij de honderd toe, ten opzichte van de in november 2016 voorgestelde maatregelen. De emissie-eis voor jongvee brengt extra kosten met zich mee en de kans om onder de €23.000 inkomen te komen neemt met 6% toe.

5. Het voorfinancieren van Staldering voor hokdierbedrijven neemt een belemmering weg voor met name middelgrote bedrijven om door te groeien. Het aantal hokbedrijven dat als gevolg van de noodzakelijke aankoop van sloopmeters niet kon doorgroeien neemt met een derde af door het wegnemen van de noodzaak van voorfinanciering. Het zijwaarts uitbreiden neemt af. Het nadelig effect op het inkomen blijft en is onveranderd.
6. De eindversie van het maatregelenpakket raakt alle veehouderijsectoren. Tot 2022 stopt naar verwachting een derde in plaats van een kwart (in het autonome scenario) van alle vijfduizend veehouders in Noord-Brabant. Maar het stoppen vindt 2 jaren later plaats, in 2022 in plaats van 2020 (zie figuur 1). Een op de tien bedrijven die na 2022 doorgaan zal onder de inkomensgrens van €23.000 komen: vergeleken met het autonome scenario is de extra kans dat men onder de inkomensgrens van €23.000 komt, gelijk aan 9% voor de varkenshouders, 11% voor de melkveehouders en 10% voor de veehouders in de overige sectoren (zie figuur 2).

ⁱ In het rapport "Verwachte effecten aanscherping Verordening Natuurbescherming en invoeren Staldering op omvang en structuur veehouderij Noord-Brabant" is, anders dan in het onderzoek naar de natuur- en milieueffecten van Pouderoyen en Compagnons, geen rekening gehouden het toepassen van emissiereductienormen voor jongvee.